

La participació política dels immigrants a Barcelona

Quan parlem de la integració dels nous vinguts solem circumscriure'ns a l'acceptació compartida d'unes pautes de convivència. A com cohabitam a l'espai públic per mantenir la cohesió social. Però sovint, obviem que aquest punt de trobada també ha d'anar acompanyat del dret a decidir quin futur compartit volem dibuixar. De drets polítics. Perquè la integració no només és aprendre a viure a la societat d'acollida i que aquesta s'adapti a la nova realitat que l'envolta. És, per damunt de tot, el pas de la consideració d'immigrant a ciutadà, per passar a ser un més, amb els mateixos drets i els mateixos deures.

Els resultats presentats provenen del projecte Capsocinmig, finançat pel Ministeri d'Educació i Ciència i la Fundació Bofill, sota la coordinació i col·laboració institucional de la Universidad de Murcia i de la UAB, i la coordinació científica de Laura Morales i Eva Anduiza.

Introducció

La importància de la participació política

El sistema de govern democràtic, amb les seves mancances i deficiències, és el preferit per la immensa majoria de la població catalana. És possible que més que una vinculació positiva, es tracti d'una acceptació passiva davant la inexistència d'alternatives viables; o altrament, que els individus acabin defensant aquest sistema per raons molt i molt diferents, donat que són possibles múltiples arranjaments institucionals i culturals en un marc democràtic. El fet, però, és que nou de cada deu ciutadans la prefereixen davant d'altres formes de govern¹. En contraposició als altres règims polítics, el sistema democràtic té la seva arrel fonamental en el principi de la sobirania popular. Sense entrar a parlar de les diferents visions sobre el grau d'implicació política que idealment s'hauria de donar en els nostres sistemes democràtics², la participació política dels ciutadans és necessària, tant per escollir de manera periòdica els seus representants, com per fer-los arribar, mitjançant diverses accions, les seves

1 VALLÈS, *Actituds polítiques i comportament electoral a Catalunya: Materials per a un debat social*.

2 Vegeu una síntesi d'aquestes visions a ANDUIZA i BOSCH, *Comportamiento político y electoral*. Barcelona.

Eva Anduiza
Professora de Ciència Política
de la UAB
eva.anduiza@uab.cat

Laia Jorba
Professora de Ciència Política
de la UAB
laia.jorba@uab.cat

Laura Morales
Professora de Ciència Política
de la University of Manchester
laura.morales@manchester.ac.uk

Josep San Martín
Professor de Ciència Política a
la UAB
josep.sanmartin@uab.cat

» Conèixer el grau de participació dels nouvinguts ajuda a definir accions d'integració política i social adequades a la societat receptora i a garantir la governabilitat en contextos de pluralitat

demandes. Per aquest motiu, podem dir que en basar-se en la sobirania popular, la participació política dels ciutadans contribueix a legitimar i enfortir el propi sistema democràtic³.

La democràcia, que s'ha estès com a forma de govern dels estat nació liberals, es va construir sobre la base d'una societat homogènia, en què se sabia qui formava part del cos polític, quins drets i deures se li atribuïen i quina era la relació entre representants i representats. La simplicitat i claredat meridiana d'aquests tres elements ha entrat en contradicció i ha generat ambigüitats creixents a mesura que les fronteres s'han fet més poroses i la presència de la immigració, estable o no, fa més complexa la governabilitat. En aquest sentit, les societats multiculturals i globalitzades ens enfrontem al dilema de definir de nou el concepte de ciutadania, de determinar-ne les fronteres de la seva aplicació, de decidir quins drets es garanteixen i per a quins col·lectius i, entre d'altres, analitzar quins són els representants polítics legítims⁴.

3 Vegeu PATEMAN, *Participation and democratic theory* i BARBER, *Democracia fuerte*.

4 Per a una anàlisi dels dilemes de ciutadania i política en relació a la immigració, vegeu CRONIN, GREIFF i HABERMAS, *The inclusion of the other: studies in political theory*; BENHABIB, *Los derechos de los otros: extranjeros, residentes y ciudadanos*; GIUGNI, KOOPMANS, STAT-

Part dels interessos acadèmics i polítics s'han centrat a estudiar i conèixer el grau de participació dels nouvinguts per tal de poder definir accions d'integració política i social adequades a la societat receptora i garantir la governabilitat en contextos de pluralitat⁵. La «necessària» integració dels immigrants a les seves noves societats s'explica per la voluntat de garantir un grau de cohesió mínima de la ciutadania davant l'obliscació de compartir l'espai públic, així com els seus limitats serveis.

En aquest sentit, la integració és més complexa a les àrees urbanes, on es concentra un número elevat de col·lectius d'immigrants. Per exemple, el 2008, la població d'origen estranger resident a Barcelona era de gairebé el 20%⁶, fet que va fer de la capital catalana un bon laboratori per aproximar-nos a la participació política dels col·lectius d'immigrants.

Les anàlisis que es presenten en aquest article es troben segmentades

HAM, i PASSY, *Contested Citizenship. Immigration and Cultural Diversity in Europe*; i SOYSAL, Yasemin, *Limits of Citizenship: Migrants and Postnational Membership in Europe*.

5 Vegeu KOOPMANS, i STATHAM (ed.), *Challenging Immigration and Ethnic Relations Politics. Comparative European Perspectives* i LEIGHLEY, *Strength in Numbers? The Political Mobilization of Racial and Ethnic Minorities*.

6 Dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

en les dades sobre participació electoral i aquelles que fan referència a la participació política no electoral. Totes les anàlisis es basen en les enquestes realitzades en el marc del projecte de recerca Capsocinmig a la ciutat de Barcelona afegint, amb la finalitat d'aportar més dades i contextualitzar-les, els resultats de l'anàlisi conjunta de les mostres espanyoles de la primera i segona edició de l'Enquesta Social Europa (ESE)⁷. Les dades de la recerca esmentada s'han limitat a tres col·lectius

7 La primera edició es va realitzar els anys 2002-2003 i la segona els anys 2004-2005. Les mostres per a totes les edicions realitzades a l'Estat espanyol es van extraure del Padró Municipal d'Habitants, que inclouen tots els residents del país, sense tenir en compte la seva nacionalitat i la seva situació legal. Per aquesta raó, les mostres de l'ESE a l'Estat espanyol inclouen els immigrants en situació irregular. La principal limitació d'aquestes anàlisis és la dimensió del subconjunt d'enquestats d'origen immigrant, ja que tot i sumar els resultats de les dues edicions, únicament disposem de 173 individus per analitzar. Aquesta limitació resulta especialment important quan es desitja diferenciar els diversos tipus d'enquestats d'origen immigrant —per exemple, entre els naturalitzats i els no naturalitzats—, donat que en aquest cas les xifres disminueixen de manera considerable. Malauradament, l'Enquesta Nacional d'Immigració realitzada per l'INE el 2007 no inclou preguntes sobre acció política i, per tant, no és una font alternativa per estudiar el conjunt de la població immigrada a l'Estat espanyol en relació als temes que es tracten en aquest article.

Hi ha un important *gap* participatiu entre els col·lectius d'immigrants i els ciutadans d'origen autòcton, tot i que també existeixen diferències entre els diversos grups d'origen immigrants

d'immigrants: equatorians, marroquins i un grup barrejat d'andins —bolivians, peruans i colombians—, ja que aquests grups són dels més nombrosos a la ciutat de Barcelona. Les dades han estat recopilades mitjançant enquestes personals amb un disseny de la mostra estratificada segons l'origen dels individus. Respecte a la dimensió de la mostra, es pretenia aconseguir entre 200 i 300 individus de cada grup, de les que finalment es varen obtenir 258 del grup d'equatorians, 254 del col·lectiu d'altres andins⁸ i 226 de persones d'origen marroquí; finalment, es va afegir un grup de ciutadans autòctons —amb 302 enquestes— que s'usa a tall de comparació.

L'anàlisi d'aquestes dades ens aporta informació sobre el comportament electoral dels col·lectius d'immigrants. En aquest sentit, per exemple, ens permet extreure conclusions en relació a si aquests col·lectius tendeixen a reproduir el recolzament al sistema de partits propi de Catalunya o si per contra, reproduïx el paradigma estatal donant suport als dos grans partits espanyols —el PSOE i el PP— i accentuant, així, el bipartidisme. Les dades també ens permetran veure fins a quin punt els immigrants estan mobilitzats i quin ti-

pus d'acció política desenvolupen amb major freqüència.

Cal advertir que, fins ara, pràcticament no existeixen estudis empírics i sistemàtics sobre les actituds cíviques i polítiques dels immigrants, ni tampoc sobre les pautes de participació política que presenten. En aquest sentit, la recerca en què es basa aquest article és un intent d'aconseguir i facilitar dades útils per a conèixer la realitat sobre la integració política dels immigrants a la nostra societat.

Participació electoral

Per analitzar la participació electoral hem de tenir en compte una limitació rellevant derivada del fet que a Catalunya, igual que succeeix en el conjunt de l'Estat espanyol, els ciutadans no nacionalitzats que provenen de països de fora de la Unió Europea (UE) no tenen el dret de sufragi actiu ni passiu en cap tipus d'elecció, és a dir, no poden participar mitjançant el seu vot en els diferents processos electorals que es realitzen periòdicament ni tampoc es poden presentar com a candidats. De fet, l'única via per la qual aquests ciutadans tenen accés a aquests drets polítics és amb l'obtenció de la ciutadania.

Davant d'aquesta situació, i tenint present que únicament entre el 10% i

el 25% dels individus que formen part dels grups d'immigrants enquestats tenen la nacionalitat espanyola, la nostra capacitat per estudiar el nombre de votants «reals» dels col·lectius d'immigrants es veu sensiblement limitada pel volum de les mostres aconseguides⁹. Aquesta advertència significa que els resultats presentats a la taula 1 han de ser interpretats amb certa precaució i sempre tenint present aquests importants condicionants. Per tant, les dades que presentem simplement ens mostren quines són les pautes probables de participació electoral dels grups d'immigrants estudiats.

La primera dada que considerem que cal destacar és la important diferència o *gap* participatiu que s'ha detectat entre la majoria dels col·lectius d'immigrants estudiats i el grup de ciutadans d'origen autòcton. Al mateix temps, també es pot apreciar diferències significatives entre els propis grups d'origen

⁹ El grup amb uns percentatges superiors de ciutadania espanyola és el de les persones d'altres orígens andins, amb el 28% de nacionalitzats. Per la seva part, els marroquins —amb un 17%— i el col·lectiu d'equatorians —amb únicament el 15%— són els grups que presenten unes dades més baixes d'individus naturalitzats. Majoritàriament, aquestes diferències s'expliquen per la durada de la seva residència a l'Estat espanyol i per les diferents normatives que estableixen durades variables a l'hora d'adquirir la nacionalitat en funció de la procedència.

⁸ Entre aquestes, 50 són fetes a bolivians, 90 a colombians i 114 a persones d'origen peruà.

» Els col·lectius d'immigrants de Barcelona tenen una clara preeminència cap al PSOE i el PP, ja que la majoria d'*inputs* els reben a través dels mitjans de comunicació d'àmbit estatal

Taula 01

Participació electoral de persones amb dret a sufragi actiu i passiu (%)

	Autòctons	Altres Andins	Equatorians	Marroquins
Afirmen haver votat a les eleccions municipals de 2003	80 (284)	60 (50)*M	30 (23)***	29 (34)***A
Afirmen haver votat a les eleccions al Parlament de Catalunya de 2003	75 (290)	49 (59)***	26 (31)***	41 (37)***
Afirmen haver votat a les eleccions al Congrés de Diputats de 2004	81 (290)	66 (56)*M	29 (24)***	49 (35)***A

Font: enquesta Capsocinmig

Entre parèntesi el número total de casos sobre els que s'ha calculat el percentatge de participació.

Els asteriscs indiquen diferències de mitjanes significatives entre cada grup d'immigrants i els autòctons per a un nivell de confiança: *** del 99%; ** del 95%; * del 90%.

A (altres andins), E (equatorians) i M (marroquins) indiquen diferències de mitjanes significatives respecte a altre col·lectiu d'immigrants per a un nivell de confiança del 95%.

immigrant. En general, els ciutadans d'origen equatorià presenten una menor tendència a participar en qualsevol tipus d'eleccions, mentre que la resta d'immigrants procedents de països andins afirmen fer ús en major mesura del seu dret a vot. Tanmateix, resulta interessant assenyalar que semblen existir pautes diferenciades de mobilització pels diferents grups en funció del tipus

de convocatòria electoral que es tracti. Així, per exemple, els ciutadans d'origen marroquí que tenen la nacionalitat espanyola i poden votar, mostren una tendència notablement inferior a participar a les eleccions municipals respecte a les eleccions al Parlament de Catalunya i sobretot a les del Congrés de Diputats. D'altra banda, les persones del col·lectiu d'andins semblen

mobilitzar-se en un grau sensiblement inferior a les eleccions d'àmbit català mentre que, com també succeeix en el col·lectiu de marroquins, les eleccions espanyoles són les que reflecteixen un grau superior de participació en aquest grup. Finalment, a la taula 1 també podem apreciar com aquests diferents comportaments tampoc es reproduïxen en els cas dels ciutadans equatori-

Els ciutadans d'origen estranger tenen una menor predisposició a participar en qualsevol tipus de convocatòria electoral, fins i tot una vegada han aconseguit la nacionalitat espanyola

Taula 02

Intenció de vot a les eleccions municipals i al Parlament de Catalunya de la totalitat de la mostra (%)

	Autòctons	Altres Andins	Equatorians	Marroquins
Intenció de vot a les eleccions municipals	71 (304)	75 (258)	75 (259)	73 (224)
Intenció de vot a les eleccions al Parlament de Catalunya	71 (304)	77 (258)	74 (259)	71 (224)

Font: enquesta Capsocinmig.

Entre parèntesi el número total de casos sobre els que s'ha calculat el percentatge de participació.

ans, ja que aquests mostren una pauta diferenciada constant; és el col·lectiu que sistemàticament mostra un grau de participació electoral inferior —única-ment al voltant d'un de cada deu equatorians afirma haver participat en algun tipus dels comicis electorals— esvaint-se les diferències entre els diferents tipus de convocatòries electorals sobre les que tenim dades.

El menor grau de participació electoral entre els ciutadans dels col·lectius d'origen estranger que disposen del dret a participar respecte la població autòctona és un patró de comportament que es veu confirmat amb les anàlisis de les mostres estatals de l'ESE. Així, per contextualitzar, aquestes dades ens mostren que mentre el 79% dels autòctons afirmen haver participat en les darre-

res convocatòries electorals al Congrés de Diputats, aquest percentatge es redueix sensiblement en els cas dels immigrants amb dret a vot —ja siguin immigrants de primera o de segona generació: únicament el 54% de les persones d'aquest col·lectiu afirmen haver participat en aquests mateixos comicis electorals.

Per tal de superar les mancances derivades de la reduïda quantitat d'immigrants que han aconseguit la nacionalitat, podem utilitzar de manera alternativa la variable d'intenció de vot per tal de perfilar millor les diferències referents a la participació electoral. Amb aquesta nova estratègia, es presenta al conjunt d'enquestats la situació hipotètica d'unes eleccions immi-nents, en les quals tots gaudirien del

dret a participar en els comicis. La taula 2 ens mostra els resultats aconseguits amb aquesta nova estratègia per estudiar la predisposició a participar dels diferents col·lectius d'immigrants¹⁰.

Tal com podem veure, la predisposició a participar sembla ser bastant similar en tots els col·lectius d'immigrants, presentant nivells pràcticament idèntics a la detectada entre els autòctons, difuminant-se així les diferències presentades a la taula 1. A més, segons aquestes

¹⁰ Tanmateix, és possible que en molts casos aquest tipus de pregunta pugui incentivar unes respostes que es basarien en criteris de desitjabilitat i de correcció social. Tot i aquestes possibles respostes distorsionadores, els resultats aconseguits ens mostren certes pautes interessants, ja que podrien estar dibuixant quin seria el grau de participació en cas de disposar dels drets polítics.

Taula 03

Partit polític al que es votaria en les eleccions municipals si es tingués el dret a vot (%)

	Autòctons	Altres Andins	Equatorians	Marroquins
CiU	15,0	15,0***	3,0***	2,0***
PSC	22,0	44,0***	39,0***	42,0***
Esquerra	7,0	1,0***	2,0***	4,0
ICV-EUiA	6,0	2,0	0,0***	1,0***
PP	4,0	9,0	11,0**M	3,0E
Altres	6,0	2,0	7,0	1,0
NS/NC	40,0	38,0	37,0	46,0
Total	100,0 (304)	100,0 (258)	100,0 (259)	100,0 (224)

Font: enquesta Capsocinmig

Entre parèntesi el número total de casos sobre els que s'ha calculat el percentatge de participació.

Els asteriscs indiquen diferències de mitjanes significatives entre cada grup d'immigrants i els autòctons per a un nivell de confiança: *** del 99%; ** del 95%; * del 90%.

A (altres andins), E (equatorians) i M (marroquins) indiquen diferències de mitjanes significatives respecte a altre col·lectiu d'immigrants per a un nivell de confiança del 95%.

dades, el nivell de participació no variaria de manera substancial entre les eleccions municipals i les convocatòries al Parlament de Catalunya, participant tres de cada quatre membres tant dels col·lectius d'immigrants com dels autòctons inclosos en aquesta recerca.

Respecte a les preferències de vot dels col·lectius d'immigrants, les nostres dades ens indiquen que la majoria

d'aquests grups estan, en certa manera, més propers al PSC, ja que mostren una major predisposició cap a aquesta opció política. Així, la taula 3 mostra com la tendència a votar el PSC a les eleccions municipals és clarament majoritària en tots els col·lectius, i de forma especial entre els grups d'origen immigrant. D'aquesta manera, mentre el PSC recull un suport entre la pobla-

ció immigrant que oscil·la entre el 39% dels ciutadans d'origen equatorià i el 44% dels altres andins, es queda en una intenció de vot del 22% entre l'electorat autòcton.

Un altre punt a destacar de la taula 3 és aquell que fa referència al possible recolzament electoral que podria rebre el PP en el cas que els col·lectius d'immigrants poguessin participar a les eleccions municipals¹¹. Així, si per una banda es dibuixa un comportament força similar entre els autòctons i els ciutadans originaris del Marroc amb una intenció declarada a votar el PP d'un percentatge reduït dels seus membres, per una altra banda, el recolzament a aquesta opció política creix substancialment entre els membres dels dos col·lectius provinents d'Amèrica Llatina, ja que al voltant d'un de cada deu dels seus membres indiquen que optarien per aquesta opció.

Observant les dades que fan referència al suport electoral que podrien aconseguir els partits d'àmbit estrictament català, s'aprecia que tant CiU com

11 És necessari tenir present que —tradicionalment— els vot als socialistes acostuma a estar sobreestimat a les enquestes, mentre que, per exemple, el vot al PP acostuma a estar subestimat. Aquesta és la lògica que es dona i es repeteix habitualment entre la població general i, per tant, podria ser lògic pensar que els ciutadans d'origen immigrant no serien una excepció.

No s'aprecien grans diferències entre els tres col·lectius d'immigrants estudiats i les pautes d'acció política no electoral que presenten els ciutadans autòctons

Esquerra i ICV-EUiA rebrien un recolzament electoral sensiblement inferior al que aconseguixen entre els autòctons, sent aquesta disminució especialment important en el cas de la coalició nacionalista com a conseqüència de ser l'opció que rep més suport del col·lectiu d'autòctons¹².

Aquest diferent comportament electoral dels col·lectius d'immigrants reflectit a les anàlisis presentades, necessita ser complementat amb altres recerques amb la finalitat d'aportar llums i raons que puguin explicar-lo. En aquest sentit, i com a simple suposició, es pot assenyalar que aquests col·lectius residents a la ciutat de Barcelona tendeixen a reproduir el paradigma de comportament electoral existent a l'Estat espanyol amb la clara preeminència dels dos grans partits —PSOE i PP—, oblidant-se en gran mesura de les opcions polítiques d'àmbit català com a conseqüència del fet que la majoria d'*inputs* els reben a través dels mitjans de comunicació d'àmbit estatal. Així, per raons lingüístiques, els col·lectius d'origen estranger estarien coneixent el sistema polític espanyol i català des de l'òptica dels grans mitjans de comunicació d'àmbit estatal, els quals donen una informació més àmplia en el que el rol, l'atenció i la im-

portància dels partits d'àmbit no estatal acostuma a ser força més reduïda.

Finament, cal destacar l'elevat percentatge d'enquestats que no han declarat quin seria el seu vot a nivell local, com ho mostra el fet que al voltant de quatre de cada deu persones dels quatre col·lectius estudiats no tindrien clara quina seria la seva orientació de vot o simplement no contestarien la pregunta per no fer pública la seva preferència electoral. Aquest gran volum de gent que ha acabat per no posicionar-se, afegeix un plus d'incertesa en els resultats abans esmentats, ja que les dades podrien variar de forma substancial si els entrevistats que no s'han decantat per cap opció participessin, finalment, en el procés electoral.

Les dades mostren que, en general, els grups d'immigrants tendirien a adaptar les seves preferències partidistes al context local, tot i que reflectirien algunes peculiaritats. També cal assenyalar que les dades que fan referència a les eleccions al Parlament de Catalunya són força similars a les mostrades per la convocatòria municipal i, a grans trets, no s'aprecien canvis substancials que alterin les conclusions mostrades sobre les preferències partidistes dels quatre grups d'estudi.

Tot i que aquests resultats únicament poden i han de ser interpretats com una primera aproximació a la par-

ticipació electoral i a l'orientació del vot dels col·lectius d'immigrants estudiats a la ciutat de Barcelona, com a resum hem d'assenyalar que totes les dades de les quals disposem semblen indicar que els ciutadans d'origen estranger tenen una menor predisposició a participar en qualsevol tipus de convocatòria electoral, fins i tot una vegada han aconseguit la nacionalitat espanyola. Entre els enquestats que sí estarien disposats a participar, s'aprecia una clara preferència pel PSC, que com ja hem assenyalat, és sensiblement superior a la detectada en el cas dels autòctons. Tanmateix, cal esmentar que les lleialtats o preferències partidistes dels diferents grups no poden ser considerades fixes o immutables, ja que aquestes identitats partidistes, que es desenvoluparien si se'ls concedís el dret a votar en les eleccions municipals, rebrien *inputs* i estímuls des dels partits polítics per crear i consolidar nous recolzaments electorals¹³.

¹³ Així mateix, les lleialtats partidistes dels immigrants no provenen d'un procés de socialització tradicional i poden estar vinculades no solament a la visibilitat de determinades opcions polítiques, tal com hem comentat anteriorment, sinó també amb els referents i interlocutors que tenen a l'administració i al govern, que són qui, en definitiva, incideixen més en la seva vida quotidiana.

¹² D'entre els tres partits d'àmbit estrictament català.

» La menor participació electoral, i en alguns casos no electoral, dels immigrants mostra que cal seguir treballant per millorar el seu grau d'integració política

Taula 04

Acció política no electoral. Enquestats que han participat en cada tipus d'acció política en els dotze mesos anteriors a la realització de l'enquesta (%).

	Autòctons	Altres Andins	Equatorians	Marroquins
Contactar amb un representant polític	6,6	3,5	1,5**	4,0
Contactar amb alguna autoritat o funcionari públic	6,3	11,6	10,8	9,4
Posar-se en contacte amb algun mitjà de comunicació	3,6	4,3	3,5	3,6
Posar-se en contacte amb algun advocat o presentar una demanda en un jutjat per motius no estrictament personals	2,3	6,6	5,4	5,8
Col·laborar amb una plataforma d'acció ciutadana	3,0	3,1	1,2	2,7
Col·laborar amb un partit polític	3,6	0,4**	1,2	0,9*
Afiliar-se o participar en un partit polític	3,3	2,7	0,4**	0,9
Portar o mostrar lemes o adhesius d'alguna campanya	5,9	8,9	4,6	8,0
Participar en manifestacions autoritzades	14,9	8,5*	4,6***	8,9
Participar en una vaga	1,7	2,3	1,2	2,2
Signar una petició	17,5	16,7	16,2	11,6
Donar diners a un grup o organització política	5,0	10,1*	5,0	6,7
Boicotejar o deixar d'utilitzar determinats productes	6,9	4,7	3,5	3,6
Comprar deliberadament determinats productes per motius polítics, ètics o mediambientals	7,3	9,3	5,4	4,9

Font: enquesta Capsocinmig

Entre parèntesi el número total de casos sobre els que s'ha calculat el percentatge de participació.

Els asteriscs indiquen diferències de mitjanes significatives entre cada grup d'immigrants i els autòctons per a un nivell de confiança: *** del 99%; ** del 95%; * del 90%.

A (altres andins), E (equatorians) i M (marroquins) indiquen diferències de mitjanes significatives respecte a altre col·lectiu d'immigrants per a un nivell de confiança del 95%.

Cal abordar de manera separada les orientacions i les afinitats polítiques i partidistes dels diferents grups d'immigrants perquè no s'està parlant d'una mateixa realitat

Participació no electoral

Quan parlem de les diferents activitats que es poden realitzar per incidir en les decisions o polítiques públiques impulsades pels representants polítics o, simplement, per fer públic el nostre posicionament respecte diferents qüestions, també ens podem preguntar si es donen les mateixes pautes a les descrites en el cas de la participació electoral. Amb la finalitat d'esbrinar si es tornarien a reproduir les pautes anteriors o si les dades ens mostrarien unes lògiques diferents de funcionament, la taula 4 presenta els resultats referents a l'acció política de cada col·lectiu per les diferents activitats de participació política no electoral. Seguint l'esquema desenvolupat fins ara, s'afegeixen també les dades referents al grup de ciutadans autòctons amb la finalitat de poder comparar els comportaments dels diferents col·lectius.

Una primera conclusió que suggereixen els resultats de la taula 4 és que, en termes generals, no s'aprecien grans diferències entre els tres col·lectius d'immigrants estudiats i les pautes d'acció política no electoral que presenten els ciutadans autòctons. De manera esporàdica i únicament en unes poques activitats, existeixen diferències significatives entre els nivells de participació dels grups d'origen immigrant i la població

autòctona; fins i tot, en algunes formes de participació, determinats grups d'immigrants presenten un grau de participació superior a la dels autòctons, tot i que també cal d'assenyalar que en aquestes excepcions les diferències no són estadísticament significatives.

De manera més concreta, es poden destacar algunes dades de la taula 4. Així, per exemple, sobre el percentatge de ciutadans que han contactat amb un representant polític, s'aprecia una major participació entre els autòctons, ja que el 7% d'aquests assenyalaren haver-ho realitzat durant l'any anterior, xifra que es redueix al 4% entre els col·lectius de marroquins i altres andins i és pràcticament nul en el cas dels equatorians. Aquesta pauta de participació es reproduïx en altres tipus d'accions com la col·laboració amb un partit polític o la participació en manifestacions —en aquesta darrera acció, el percentatge d'autòctons és del 15%, del 9% entre els ciutadans marroquins i altres andins, mentre que es redueix més, fins al 5%, entre els equatorians. És a dir, en determinades formes d'acció s'aprecia un menor grau de participació en el ciutadans equatorians en comparació amb els marroquins i altres andins, tot i que aquesta pauta presenta les seves excepcions. En aquest sentit, l'acció de signar una petició, que és l'acció realitzada per més ciutadans, mostra

unes dades similars en els diferents col·lectius —al voltant del 17%—, exceptuant els individus originaris del Marroc, ja que en aquest grup, el percentatge es redueix en cinc punts percentuals.

Discussió final

Les dades analitzades en aquest article mostren com el nivell de participació electoral dels immigrants, així com en algunes accions de la participació no electoral, és inferior al detectat en el cas dels autòctons assenyalant, per tant, la necessitat de seguir treballant per millorar el seu grau d'integració política. D'altra banda, l'intent per conèixer quina seria la seva orientació electoral si tinguessin el dret de votar, ens ha mostrat una tendència a dirigir el seu suport cap als dos grans partits d'àmbit estatal —tot i que de manera molt més accentuada cap al PSC— superior als ciutadans autòctons, i mostren un grau de suport electoral inferior als partits d'àmbit català. Respecte a la participació no electoral, no s'han constatat grans diferències entre els col·lectius d'immigrants i els autòctons, tot i que les dades mostren que, en general, el grau de participació en els grups d'estrangers és lleugerament inferior a la dels autòctons.

En conjunt, es mostra la necessitat d'estudiar i abordar de forma separada les orientacions i les afinitats polítiques i partidistes dels diferents grups d'immigrants perquè no s'està parlant d'una mateixa realitat. Tampoc es pot esperar l'equiparació i l'adaptació de les pautes de comportament i d'afinitat dels immigrants a la població autòctona, fins i tot tenint en compte els individus naturalitzats. Això indica que l'aproximació dels governs locals i català, així com l'estatal, per a la gestió de la diversitat i la integració política, ha d'incorporar necessàriament aquest element diferencial, tant dels immigrants amb els autòctons com entre els diferents col·lectius d'immigrants. ◀

MÉS INFORMACIÓ

ANDUIZA, Eva i BOSCH, Agustí. *Comportamiento político y electoral*. Barcelona: Ariel, 2004.

BARBER, Benjamin. *Democracia fuerte*. Córdoba: Almuzara, 2004.

BENHABIB, Seyla. *Los derechos de los otros: extranjeros, residentes y ciudadanos*. Barcelona: Gedisa, 2005.

CRONIN, Ciaran, GREIFF, Pablo de i HABERMAS, Jürgen (eds.). *The inclusion of the other: studies in political theory*. Cambridge i Massachusetts: MIT Press, 1998.

GIUGNI, Marco, KOOPMANS, Ruud, STATHAM, Paul i PASSY, Florence. *Contested Citizenship. Immigration and Cultural Diversity in Europe*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2005.

KOOPMANS, Ruud i STATHAM, Paul (ed.). *Challenging Immigration and Ethnic Relations Politics. Comparative European Perspectives*. Oxford: Oxford University Press, 2000.

LEIGHLEY, Jan E. *Strength in Numbers? The Political Mobilization of Racial and Ethnic Minorities*. Princeton i Oxford: Princeton University Press, 2001.

PATEMAN, Carole. *Participation and democratic theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 1970.

SOYSAL, Yasemin. *Limits of Citizenship: Migrants and Postnational Membership in Europe*. Chicago: University of Chicago Press, 1994.

VALLÈS, Josep Maria (et al...). *Actituds polítiques i comportament electoral a Catalunya: Materials per a un debat social*. Barcelona: Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya, 2008.

ENLLAÇOS

Capsocinmig
www.um.es/capsocinmig

European Social Survey
www.europeansocialsurvey.org